

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija
pregled aktivnosti za period
28. januar - 3. februar 2017. godine

Bilten broj 5/2017

Sadržaj:

Aktivnosti	1
Pod lupom.....	3
Potrebna reakcija tužilaštva.....	3
Rumunija kao dobar i loš primer za Srbiju	3
Trampove naredbe i srpski nacrt zakona	4
Saopštenja.....	7
Novo kršenje Zakona o javnim preduzećima	7
Inicijative i analize.....	9
Objavljivanje obrazloženja predloga podzakonskih akata Vlade.....	9
Antikorupcijsko savetovalište ALAC.....	12
Zloupotrebe veštaka	12
Nepravilnosti u javnim nabavkama.....	12
Službenik višak, za rođaku funkcionera ima mesta	12
Mediji	13
Političari sprečavaju borbu protiv korupcije.....	13

Aktivnosti

Programski direktor TS Nemanja Nenadić prisustvovao je obeležavanju Evropskog dana zaštite podataka o ličnosti. Na konferenciji je ukazano na rezultate i glavne probleme u oblasti zaštite podataka o ličnosti u Srbiji. Poverenik Rodoljub Šabić je, i ovom prilikom, ocenio da je neophodna potpuna promena odnosa države prema stanju u ovoj oblasti, koje je ocenio kao vrlo zabrinjavajuće. Skup je bio prilika i za brojne susrete sa predstavnicima državnih organa, nevladinih organizacija, akademske zajednice, međunarodnih organizacija i medija.

Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) Transparentnosti Srbija ukupno je tokom protekle nedelje otvorilo 28 potencijalnih slučajeva. Imali smo 11 poziva na broj 0800 081 081, dok je preostalih 17 slučajeva pristiglo mejlom (ts@transparentnost.org.rs), poštom (Pamotićeva 31/III) ili su otvoreni na osnovu podataka pronađenih na internetu, u pres klipingu i ličnim kontaktom. Nekoliko slučajeva kojima se Savetovalište bavi predstavljamo u Biltenu.

Na našoj [Facebook stranici](#), koja ima 30.200 lajkova, ove sedmice smo objavili sedam tekstova, komentara i linkova u vezi sa korupcijskim i antikorupcijskim temama i aktuelnostima. [Na sajtu](#) smo objavili šest tekstova. Na Tviteru je najviše pažnje privukao naš tvit u vezi sa protestima u Rumuniji: “@TransparencySer: U Rumuniji su menjali zakon da bi zaštitili korumpirane. U Srbiji je lakše - zakoni se ne primenjuju”. U protekloj sedmici objavljeno je 36 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije ili vesti u kojima su citirani stavovi predstavnika TS.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Potrebna reakcija tužilaštva

3. februar 2017.

Roditeljima dece koja treniraju u jednom džudo klubu u Vršcu sugerisano je da budu "sigurni glasači" kandidata Srpske napredne stranke na predstojećim predsedničkim izborima, prenosi TV N1. Opoziciona odbornica tvrdi da se klub finansira iz budžeta lokalne samouprave.

Programski direktor TS Nemanja Nenadić izjavio je da bi tužilac po službenoj dužnosti trebalo da ispita slučaj, jer je moguće da se radi o krivičnim delima trgovine uticajem ili zloupotrebe službenog položaja.

Nenadić je rekao da "sugestija za 'siguran glas' otvara sumnju da se sredstva za finansiranje sportskih klubova dodeljuju diskreciono i da je neko u organima koji o tome odlučuju 'dobronamerno' sugerisao čelnicima sportskog kluba da na ovaj način povećaju svoje šanse za dobijanje nekih sredstava".

"S obzirom da iz dokumenta nije jasno ko je eventualno sugerisao čelnicima kluba da tako nešto uvrste u dopis - da li je to ideja nekog na gradskom, pokrajinskom nivou ili dolazi iz nadležnog ministarstva ili nekog javnog preduzeća - u ovom trenutku nije moguće reći i gde bi sumnje trebalo proveriti", kaže Nenadić i zaključuje da baš zato "ovakvi slučajevi spadaju u poslove tužioca po službenoj dužnosti".

Rumunija kao dobar i loš primer za Srbiju

2. februar 2017.

[Vesti](#) o tome da je preko dvesta hiljada građana izašlo na proteste zbog predloga štetnih izmena antikorupcijskih zakona Srbiji zvuči kao „naučna fantastika“, kada se uzme u obzir da kod nas nije bilo gotovo nikakvih javnih protesta ni povodom brojnih neustavnih i štetnih zakona. Iako se čini da su motivi za protesta u ovom slučaju nešto širi, i da protesti nisu u potpunosti mirni, svakako je poželjno za svako društvo koje želi da se izbori sa korupcijom da ima građane koji će biti spremni da nešto učine kako krivci za korupciju ne bi prošli nekažnjeno.

Rumunija: I ministar "za ulicu", podneo ostavku

Bukurešt -- Rumunski ministar za trgovinu Florin Žijanu podneo je ostavku zbog spornih mera vlade o ublažavanju antikorupcijskih zakona koje su izazvale masovne proteste.

IZVOR: BETA | ČETVRTAK, 2.02.2017. | 11:08

Recommend Share 0 Tweet 0 +1 0

"Završavam svoju aktivnost u vladi jer mi to nalaže savest", napisao je Žijanu, 40, na svojoj Fejsbuk stranici i dodao da će možda njegov primer biti koristan vladi.

Kako god zvučalo apsurdno, i sama namera da se korupcionašima pogoduje izmenama zakona u nečemu govori pohvalno o Vladi naših suseda. Naime, ako su oni, želeći da zaštite neke od korupcionaša, morali da pribegnu izmenama zakona, to makar pokazuje da slovo zakona nešto znači.

S druge strane, u Srbiji smo se mnogo puta uverili da primena antikorupcijskih zakona, uključujući i obavezu da se gone počinioci krivičnih dela zavisi od „političke volje“ i drugih vanpravnih kriterijuma.

Koje su to promene izazvale ovakvu buru reagovanja? Sudeći po zajedničkom [saopštenju](#) Saveta javnih tužilaca i Nacionalnog antikorupcijskog direktorata, ove izmene bi zaustavile više od dve hiljade istraga koje se trenutno vode zbog korupcije, a u značajnom broju slučajeva bi vodile oslobađanju okrivljenih u postupcima koji su već započeti.

Tome bi najviše doprinele odredbe prema kojima se uvodi prag štete koja se nanosi krivičnim delom od 200 hiljada leja (oko 30 hiljada evra). Ispod te vrednosti ne bi se ispitivala zloupotreba službenog položaja. Antikorupcijske institucije ističu da je ovaj iznos utvrđen arbitrarno. Pošto je takođe izmenjena i visina kazne za zloupotrebu službenog položaja (sa najviše 7 na najviše 3 godine), smanjuje se i vreme potrebno za nastupanje zastarelosti na pet godina.

Najzad, možda i najopasnija promena je ona kojom se iz budućih optužnica isključuju one koje bi se odnosile na „donošenje ili odobrenje propisa“. Kako se ističe u zajedničkom saopštenju dve antikorupcijske institucije „svi službenici višeg i srednjeg ranga koji su ovlašćeni da donose ili da odobravaju propise (u Skupštini, Vladi, lokalnim organima uprave) biće oslobođeni krivične odgovornosti“. Zato se „svi takvi pravni akti mogu doneti, bez obzira na štetu koju prouzrokuju, budući da oni koji ih donose ne snose nikakav rizik od krivične odgovornosti.“ U vezi sa ovom poslednjom napomenom, vredi se podsetiti da je Srbiji i bez

izmena zakona oko kojih se u Rumuniji lome koplja stanje takvo da nikakva odgovornost donosilaca propisa za njihovu štetnost ne postoji, naročito kada je reč o članovima kolektivnih organa (Vlada, gradska i opštinska veća). Jedini skorašnji slučaj u kojem je bilo reč o odgovornosti funkcionera za donošenje štetnog propisa jeste proces koji se vodi protiv bivšeg ministra poljoprivrede Dragina.

U vezi sa spornim odredbama predlog za izmene je dao i rumunski ogranak Transparency International. Ti predlozi se mogu pročitati ovde (samo na rumunskom): goo.gl/VzMQIY

Komentari sa naše Fejsbuk stranice:

[Ruzica Zivkovic](#) *Divim se ljudskoj slozi, veliko postovanje za narod koji u zacetku staje na put kriminalu.*

[Dragana Stosic](#) *Svaka cast nasim komsijama!*

Trampove naredbe i srpski nacrt zakona

31. januar 2017.

Sa velikom pažnjom [domaći mediji](#) su propratili vest da će novi predsednik SAD, Donald Tramp, u okviru „isušivanja močvare“, antikorupcijskih inicijativa koje su mu donele popularnost kod dela birača, „doživotno zabraniti vladinim zvaničnicima da lobiraju za strane vlade, a bilo koju vrstu lobističkih aktivnosti u roku od pet godina (od napuštanja službe)“. U stvari, reč je o [predsedničkoj naredbi](#) kojom se svim budućim službenicima u saveznoj administraciji nalaže da potpišu „Obavezivanje na poštovanje etičkih pravila“ (Ethics Commitments By Executive Branch Appointees).

Zakletva, između ostalog ima sledeće elemente:

- Službenik neće lobirati u roku od 5 godina u vezi sa organom u kojem je radio;
- Poštovanje pravila na koja je već obavezan (npr. postupanje sa poverljivim informacijama...)
- Službenik neće raditi za stranu vladu ili političku partiju ni u kojem slučaju koji po trenutnim pravilima zahteva registraciju lobiranja;
- Službenik neće prihvatiti poklone od registrovanih lobista i lobističkih organizacija tokom službovanja;
- U roku od dve godine od imenovanja službenik neće učestvovati u radu po bilo kojem pitanju kada je neka od strana direktno i suštinski povezana za njegovog bivšeg poslodavca ili klijenta, što uključuje i regulativu i ugovore.
- Ako je službenik bio lobista u roku od dve godine od stupanja u službu neće učestvovati u predmetima u vezi sa kojima je lobirao ranije;
- Službenik se obavezuje da će pri zapošljavanju koje vrši polaziti od kvalifikacija, sposobnosti i iskustva;

Ovom zakletvom se stvaraju ugovorne obaveze između službenika i Vlade i precizira se značenje pojmova. Zanimljivo je da predsednik ili lice koje on ovlasti može službenika da oslobodi preuzetih obaveza. Rukovodilac svake Vladine organizacije mora da uspostavi pravila i procedure u cilju da obezbedi da svi zaposleni potpišu zakletvu prilikom stupanja u službu, i da da obezbe poštovanje pravila. Za kršenje ovih pravila predviđene su razne vrste mera. Neke od njih se nadovezuju na druge propise (zbog čega se pominje i obaveštavanje saveznih istražnih organa), a druge se odnose na vođenje parnice protiv službenika koji nije poštovao pravila radi naknade štete.

U Srbiji se pripremaju nova pravila o ograničenjima za bivše funkcionere. Za „obične službenike“ pravila su manje detaljna i stroga. Nacrt novog Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije, koji se pojavio krajem prošle godine predviđa sledeće:

*Ograničenja po prestanku javne funkcije
Član 55.*

Lice kome je prestala javna funkcije ne sme da u roku od dve godine od tada:

- 1) stupi u odnos sa organom javne vlasti u kome je bio javni funkcioner, kao predstavnik poslovnog subjekta koji sa organom javne vlasti ima ili tek uspostavlja poslovne kontakte;*
- 2) zasnuje radni odnos ili uspostavi poslovnu saradnju sa pravnim licem, preduzetnikom ili međunarodnom organizacijom koji ostvaruju korist od odluka čije donošenje je bilo i u njegovoj nadležnosti;*
- 3) zastupa pravno ili fizičko lice ili obavlja poslove veštaka ili stručnog savetnika, u smislu zakonika kojim se uređuje krivični postupak, u sudskom ili drugom postupku u kome se razmatra i odluka u čijem donošenju je učestvovao;*
- 4) obavlja poslove upravljanja ili revizije u pravnom licu koje je nadzirao kao javni funkcioner, ako je nadzor vršen poslednje godine javne funkcije;*

5) upotrebi, radi sticanja koristi ili pogodnosti sebi ili drugom ili nanošenja štete drugom, informacije do kojih dođe na javnoj funkciji, ako nisu dostupne javnosti.

Najznačajnija razlika u odnosu na rešenje iz aktuelnog Zakona o Agenciji jeste to što više ne bi postojala mogućnost da se zasnivanje radnog odnosa ili poslovne saradnje (u naredne dve godine od prestanka funkcije) izvrši po odobrenju Agencije. Pored toga, predviđa se i uvođenje novih ograničenja, koja ranije nisu bila obuhvaćena normama (nove tačke 1 i 3).

Reč o normama koje uređuju veoma osetljiva pitanja, ne samo sa stanovišta efikasne zaštite od korupcije, već i iz ugla ljudskih prava, pa i mogućnosti da na javne funkcije dođu zaista najbolji kandidati (a ne oni koje ni jedan drugi poslodavac ne bi hteo).

Zbog toga ova tema zaslužuje znatno više pažnje od one koja joj se posvećuje trenutno. Za sve godine primene Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije, o ovoj temi se diskutovalo isključivo u situacijama kada neko zvučno ime – ministar, guverner ili predsednik nađe posao po odlasku sa funkcije.

Sada, kako vidimo i ono što radi Tramp u dalekom Vašingtonu nalazi put do srpskog čitalaštva. S druge strane, o rešenjima za hiljade domaćih sadašnjih i budućih funkcionera ne vodi se javna rasprava ni kroz stručne okrugle stolove, ni u formi skupštinskog javnog slušanja, ni u medijima.

Saopštenja

Novo kršenje Zakona o javnim preduzećima

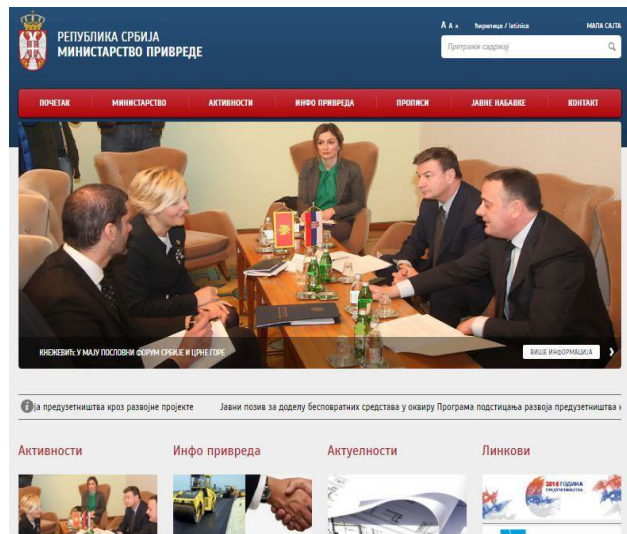
1. februar 2017.

Transparentnost Srbija ukazuje da je izjava ministra privrede o konkursima za direktore javnih preduzeća potvrdila bojazni koje smo iznosili u doba donošenja Zakona o javnim preduzećima, u pogledu kvaliteta zakonskih normi i spremnosti da se one makar na formalnom nivou poštuju.

Rok da se na konkursu izaberu direktori javnih preduzeća ističe 3. marta 2017. Ministar privrede [Goran Knežević najavljuje](#) raspisivanje konkursa "narednih dana" i probijanje rokova od "par dana" uz ocenu da to nije značajno jer je "važno da dobro uradimo konkurse, da se jave najkvalitetniji ljudi koji će znati na mnogo bolji i kvalitetniji način upravljati tim velikim sistemima".

Ovo bi, po mišljenju TS, možda bila i ohrabrujuća izjava da je Zakon o javnim preduzećima, koji je usvojen u februaru 2016. godine, dao kratak prelazni rok za raspisivanje konkursa, pa da zbog parlamentarnih izbora ili bilo kog drugog konkretnog razloga, nije bilo vremena da se sprovedu konkursi. Međutim, rok je bio čak godinu dana, što smo [ocenili](#) kao predugačak period. Naime, višestruko štetno i nezakonito „v.d. stanje“ je u to doba trajalo već nekoliko godina, a za samu proceduru konkursa je dovoljno nekoliko meseci. Iz izjave ovog, kao ni bilo kog drugog člana Vlade, nismo čuli na šta je Vlada potrošila punih 12 meseci od donošenja Zakona, odnosno period od avgusta 2016, kada je nastavila da radi u izmenjenom sastavu.

Podsećamo da su Zakon o javnim preduzećima iz 2012, a zatim i njegov naslednik iz februara 2016, doneti uz **proklamaciju namere profesionalizacije upravljanja i otklanjanja partijske kontrole nad javnim preduzećima**. Ali, 2013, zbog koalicionih dogovora, u nekim preduzećima konkursi nisu ni raspisani, a u većini nisu okončani ni posle nekoliko godina. Ta pojava je bila jasna demonstracija odsustva volje da se sprovede depolitizacija, čak i po cenu kršenja pravila. Inače, tada je bio postavljen rok Vladi za raspisivanje konkursa, ali ne i za njihovo okončanje.

Doduše, Zakon iz 2016, doneo je i neke pozitivne promene u pogledu izbora direktora. Međutim, u pogledu rokova on sadrži sličan nedostatak – sada postoji samo rok do kada konkursi moraju da se okončaju, koji očigledno neće biti poštovan, ali ne i rok do kada su morali biti raspisani.

Inače, Transparentnost Srbija prati sprovođenje novog Zakona o javnim preduzećima na uzorku od 30 republičkih i lokalnih preduzeća. Pored izbora direktora, troškova, godišnjih planova, ispunjavanja obaveza po pitanju transparentnosti, pratimo i nadzorne odbore. Rezultati istraživanja će biti predstavljeni u do juna 2017, a izvodi iz nalaza povremeno u vidu komentara u rubrici „Pod lupom“ na našem sajtu i Facebook stranici.

Inicijative i analize

Objavljivanje obrazloženja predloga podzakonskih akata Vlade

30. januara 2017.

Transparentnost Srbija uputila je inicijativu za objavljivanje obrazloženja predloga podzakonskih akata Vlade Srbije. Inicijativa je upućena predsedniku Vlade Aleksandru Vučiću, generalnom sekretaru Novaku Nediću i zameniku generalnog sekretara Tamari Stojčević, direktoru Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo Dejanu Đurđeviću, direktorki Kancelarije za saradnju sa medijima Olji Ćirić, ministarki državne uprave i lokalne samouprave Ani Brnabić i ministarki pravde Neli Kuburović.

Transparentnost Srbija je, prateći godinama donošenje i sprovođenje propisa Republike Srbije koji imaju uticaja na korupciju ili borbu protiv korupcije prepoznala kao jedan od problema nedovoljnu javnost procesa donošenja odluka i propisa. Drago nam je da su ovi problemi prepoznati i u antikorupcijskim i drugim strateškim aktima koje je Srbija usvojila, kao i u izveštajima Evropske komisije i relevantnih međunarodnih organizacija.

Za rešavanje nekih problema te vrste su potrebne značajnije intervencije u pravnom okviru (Ustav, Zakon o državnoj upravi, drugi zakoni), unapređenje tehničkih rešenja (npr. na portalu e-uprava) ili veće angažovanje službenika (npr. u vezi sa razmatranjem predloga sa javnih rasprava o zakonima). Pojedine aktivnosti te vrste su upravo u toku (izmene Zakona o državnoj upravi).

Međutim, neki problemi koje smo uočili **moгу se otkloniti bez zakonodavnih intervencija ili bitnijeg angažovanja resursa**. Jedan od njih je činjenica da se obrazloženja za donošenje podzakonskih akata trenutno ne objavljuju. Usled toga su građani i privreda **lišeni informacija o razlozima zbog kojih Vlada donosi uredbe** i problemima koji će se na taj način rešiti. Problem čini utoliko većim okolnost da se nacrti uredbi obično pripremaju tek nakon što su zakoni usvojeni, tako da zainteresovani nemaju mogućnost da se sa normama upoznaju tokom javne rasprave. Građani i privreda su usled toga prepušteni neproverljivim tumačenjima od strane članova Vlade, koja mogu biti i jednostrana, odnosno, potencijalno zlonamernim tumačenjima opozicije ili nestručnim komentarima trećih lica.

Svi bi se ovi problemi mogli preduprediti objavljivanjem obrazloženja predloga uredbi koje donosi Vlada. Naime, već sada je propisana Poslovníkom Vlade, u članovima 39. i 39a, obaveza organa državne uprave da uz predlog uredbe ili odluke Vlade, pripreme obrazloženje i priloge. Iz obrazloženja i priloga bi, između ostalog, trebalo da se vidi koji je bio pravni osnov za donošenje akta, koje probleme akt treba da reši, koji se ciljevi postižu aktom i zašto je donošenje akta najbolji način za rešavanje problema. Obrazloženje takođe objašnjava osnovne pravne institute i pojedinačna rešenja, sadrži procenu finansijskih sredstava potrebnih za sprovođenje akta, razloge da akt stupi na snagu pre osmog dana od

dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", pregled odredaba koje se menjaju i podatke o usklađenosti sa propisima EU.

Iako postoji obaveza da se pripreme ovi prateći dokumenti, ne postoji ni pravna obaveza da se ova obrazloženja objavljuju, niti ustaljena praksa da se to čini, što je nelogično s obzirom na dostignuti nivo tehnološkog razvoja i politike otvorenosti rada vlasti. S druge strane, nesporno je da obrazloženja uredbi ne predstavljaju tajni dokument, pa su načelno dostupna na osnovu zahteva za pristup informacijama.

Ovaj vid obezbeđivanja javnosti rada je znatno manje praktičan za korisnike, jer moraju da upućuju poseban zahtev Vladi, umesto da pristupe željenom sadržaju putem interneta. Pored toga, postupanje po zahtevima povlači sa sobom dodatno angažovanje materijalnih resursa i rada službenika u Generalnom sekretarijatu Vlade Srbije, koje bi se u potpunosti izbeglo proaktivnim objavljivanjem ovih dokumenata. U vezi sa tim, ističemo da su građanima i privredi precizne i potpune informacije o ciljevima donošenja uredbi najpotrebnije u vreme njihovog objavljivanja, a pre nego što počne primena. Ta se potreba ne može zadovoljiti postupanjem po zahtevima za pristup informacijama, jer organi vlasti na takve zahteve odgovoraju najčešće tek u roku od 15 dana, a neretko ni u okviru tog roka, o čemu svedoči i činjenica da smo protiv Vlade/Generalnog sekretarijata bili prinuđeni da vodimo nekoliko desetina upravnih sporova zbog nepostupanja po zahtevima.

Uredbe su vrsta akta koja se obavezno objavljuje u Službenom glasniku Republike Srbije. Slično je i sa zakonima koje Vlada predlaže, a Narodna skupština usvaja, kao i sa pravilnicima i drugim aktima koje donose ministri. Radi veće javnosti svog rada, Vlada Srbije već duže od decenije na svojoj internet prezentaciji objavljuje pojedine materijale koji su usvojeni na njenim sednicama – predloge zakona, kao i usvojene uredbe, strategije, akcione planove i kadrovska rešenja. http://www.srbija.gov.rs/vesti/dokumenti_sekcija.php?id=283059 .

Pored toga, predlozi zakona se objavljuju i u posebnoj rubrici: http://www.srbija.gov.rs/vesti/dokumenti_sekcija.php?id=271075 a strategije i akcioni planovi na stranici http://www.srbija.gov.rs/vesti/dokumenti_sekcija.php?id=45678

1. Stoga predlažemo da se na sajtu Vlade Srbije formira posebna sekcija u okviru koje bi bile na sličan način objavljene sve usvojene uredbe, a u okviru šire rubrike „dokumenti“ <http://www.srbija.gov.rs/vesti/dokumenti.php?id=2430>

2. Kao drugo, predložemo da se promeni ili dopuni način objavljivanja uredbi, a u cilju omogućavanja uvida u njihovo obrazloženje. To se može postići na jedan od sledećih načina:

a. Da se u okviru izveštaja sa sednica Vlade objavi tekst predloga uredbe sa obrazloženjem koji je i bio predmet razmatranja na toj sednici, umesto teksta usvojene odluke bez obrazloženja. Na taj način bi se obezbedilo ne samo objavljivanje obrazloženja uredbe, već i njihova ranija dostupnost, budući da se trenutno ovi akti objavljuju tek nekoliko dana nakon sednice Vlade, nakon objave u Službenom glasniku, a u slučaju da se prihvati naš predlog to bi se moglo učiniti istog dana kada je sednica i održana.

b. Da se predlozi uredbi objavljuju pre njihovog razmatranja na sednici Vlade, a nakon što su, u skladu sa odredbama članova 35. i 36. Poslovnika Vlade dostavljeni Generalnom sekretarijatu. Dodatna korist od ovakvog načina objavljivanja bilo bi omogućavanje da tekst uredbe i njenog obrazloženja postane dostupan i pre usvajanja. To bi dalje omogućilo da stručna i zainteresovana javnost ukaže blagovremeno na eventualne propuste ili problematična rešenja, što bi povećalo efikasnost rada i ostvarivanje ciljeva Vlade.

c. Da se zadrži sadašnji način objavljivanja usvojenih uredbi, ali da se pored usvojenog dokumenta (uredbe) objavi i povezani dokument – predlog uredbe koji sadrži obrazloženje (slično načinu objavljivanja zakona na sajtu Narodne skupštine). Ova opcija bi predstavljala unapređenje u odnosu na sadašnju situaciju, ali bi koristi bile manje nego kod druga dva rešenja.

Ističemo da je ova inicijativa, pored strateških akata Republike Srbije, u skladu i sa važećim pravilima iz Poslovnika Vlade. Na osnovu člana 93. st. 1. i 2. Poslovnika, rad Vlade je javan, a ta javnost se obezbeđuje, između ostalog, i predstavljanjem na internetu, a na osnovu člana 93. st. 3. Vlada na inicijative koje su joj upućene, po pravilu odgovara preko organa državne uprave, a na inicijative upućene predsedniku Vlade odgovara Generalni sekretarijat u saradnji s nadležnim organima državne uprave. Na osnovu člana 94. Poslovnika o javnosti rada se stara Kancelarija za saradnju s medijima.

Antikorupcijsko savetovalište ALAC

Prenosimo tri slučaja otvorena u našem Antikorupcijskom savetovalištu:

Zloupotrebe veštaka

Javila nam se gospođa koja je ukazala na zloupotrebe veštaka koji se angažuju u sudskim postupcima. U njenom slučaju, radi se o postupanju veštaka iz neuropsihijatrijske struke i navodima koji ukazuju na kršenja etičkih pravila i nepoštovanje zakona. Prema podacima koji su nam dostavljeni, a koji iziskuju dalju proveru, određeni veštaci se biraju u najvećem broju postupaka, dok su ostali potpuno zanemareni. S obzirom na to da je u pitanju postupak iz oblasti porodičnog prava, te da su mogućnosti prikupljanja informacija ograničene usled opravdane zaštite podataka o ličnosti, TS će se fokusirati na odabir veštaka, eventualne prijave protiv lica koja su navedena u slučaju, kao i postupanje suda i nadležne Lekarske komore Srbije, odnosno njenog Suda časti.

Nepravilnosti u javnim nabavkama

Kod dva slučaja iz oblasti javnih nabavki ukazano nam je na obavezne uslove koje su postavljali naručioc - od zainteresovanih lica traži se obavezno pojavljivanje na obilasku mesta izvođenja, i to tačno određenog dana nakon objavljivanja poziva. O nepravilnosti ovako postavljenog uslova govori i jedno od rešenja Republičke komisije za zaštitu u postupcima javnih nabavki, gde je obrazloženo da nije moguće odbaciti ponudu kao neprihvatljivu ukoliko neko nije pristao da dođe u vreme koje naručilac zakazuje za pregled objekata. Razlog je što se podrazumeva da je naručilac detaljno i precizno iskazao tehničku specifikaciju, a drugi je nedostatak poverljivosti kod potencijalnih ponuđača - konkurencija će jasno videti ko je zainteresovan, te se na taj način ugrožava momenat poverljivosti. Takođe, u ovim slučajevima se ukazuje i na određene dodatne uslove koji impliciraju da je u pitanju pokušaj umanjenja konkurencije kako bi što manje ponuđača dostavilo svoje ponude. TS će u ovim slučajevima inicirati postupke protiv naručilaca.

Službenik višak, za rođaku funkcionera ima mesta

Dobili smo i slučaj bankarskog službenika koji je dobio otkaz na radnom mestu a kao razlog je navedeno da je tehnološki višak. Problem nastaje kad se utvrđuje da je na istu poziciju u međuvremenu, dok se vodi radni spor pred nadležnim sudom, zaposlena druga osoba koja je u rodbinskoj vezi sa osobom iz lokalne vlasti.

Mediji

Političari sprečavaju borbu protiv korupcije

Blic, Ranko Pivljanin, 29. januara 2017.

Sa korupcijom u javnom sektoru Srbija ne stoji slavno. Sa indeksom percepcije korupcije 42 (od mogućih 100) i dalje se smatra zemljom u kojoj je nivo korupcije visok i nalazi se na 72. mestu od 176 zemalja. O ovim podacima nema bitnih promena u rangiranju Srbije još od 2008. godine.

Ove podatke je pre neki dan saopštila Transparentnost Srbija, a o tom problemu i daljim perspektivama razgovarali smo sa Nemanjom Nenadićem, programskim direktorom te organizacije, čiji je rad usmeren na borbu protiv korupcije i deo je mreže nacionalnih ogranaka organizacije Transparensi internešenel.

Nismo se pomerili s mrtve tačke za sve ove godine?

- Mislim da se indeks percepcije korupcije ne pomera značajno tolike godine zbog toga što ni u stvarnosti nema bitnih pomaka, a ne samo zato što se jednom stečeni utisci i stavovi sporo menjaju.

Neke promene postoje, naročito normativne, ali su efekti slabi. Odlično je, na primer, što imamo pravila o javnim nabavkama, ali se mali broj firmi javlja da u njima učestvuje, delom zbog nepoverenja u to da se posao može dobiti bez prethodnog dogovora. Ili zbog toga što je nabavka formulisana „po zakonu“, ali van svake logike, kao kod nabavke usluga očitavanja strujomera, o kojoj se pričalo nedavno.

Jesmo li mi korumpirana država, odnosno društvo?

- Radije bih rekao da je korupcija kod nas raširena, ali to ne znači da smo u potpunosti truli i da nema nade.

U čemu je nada?

- Nada je u tome što je korupcija jedan model ponašanja, a svaki model ponašanja može da se promeni. Dakle, to nije nešto što je urođeno ljudima, to je nešto što može da se menja, a postoje i empirijski dokazi da su promene moguće.

Postoji li srce korupcije srpskog društva i šta je omogućuje?

- Ne bi bilo baš ispravno i pošteno uperiti prst ka jednoj meti, mnogo faktora utiču na to što je korupcija ovoliko raširena, i ona ima razne uzroke. Neki su čisto ekonomski - veća je potreba za uslugama javnog sektora nego što on može da pruži, pa je motiv za korupciju jasan. Dalje, etika, staranje o javnom dobru koje pojedinac oseća kao unutrašnju dužnost, što bi bio najjači i najjeftiniji vid odbrane od korupcije, ne funkcioniše. Nikada stvari u tom pogledu nisu sjajno stajale. Sada su šanse da građani državu identifikuju kao nešto svoje umanjene time što su izloženi neprestanoj samopromociji nosilaca vlasti umesto polaganju računa za izvršenje zakonskih obaveza i data politička obećanja. Pošto je srž sprečavanja korupcije uspostavljanje sistema, glavni problem uvek treba tražiti kod odgovornih što taj sistem nije u potpunosti uspostavljen, dakle u vrhovima političke vlasti. A sistem za borbu protiv korupcije nije uspostavljen zato što on nužno vodi ograničenju vlasti.

Kad bismo stepenovali korupciju u Srbiji, kako bi ta skala izgledala?

- I u Srbiji i svuda korupcija se može rangirati po odnosu s postavljenim pravilima. Prvo, to su situacije kada funkcioneri i službenici donose odluku u okviru diskrecionih ovlašćenja. Tada je korupciju najlakše sakriti jer nema povrede procedure koja bi bila lako uočljiva. Sledeća u rangu je korupcija koja podrazumeva kršenje pravila - ona se lako uočava, čak i kada nisu poznati svi detalji. Ponekad se i kažnjava, ali veoma često se prekršiocu izvuku samo sa prekršajnim novčanim kaznama zato što ima dokaza o povredi pravila, ali ne i o tome ko je dao mito i u kojem obimu. Najopasniji vid korupcije je ona koja se odigrava radi kreiranja pravila. S obzirom na to da proces izrade zakona, a pogotovo pravila, niže pravne snage, nije dovoljno osvetljen, da lobiranje nije uređeno, a da je uticaj zvaničnih i neformalnih savetnika velik, sasvim sam uveren da se mnoge norme prilagođavaju privatnim interesima.

Svedoci smo i političke korupcije - nije li ona srž svega, ali i brana da se korupcija obuzda?

- Politička korupcija je najprisutnija, a pod njom se podrazumeva više stvari, ali ono što se najčešće demonstrira jeste širenje uticaja politike u donošenju odluka od javnog interesa na neke sfere gde tog uticaja ne bi smelo da bude, bilo po slovu zakona bilo po elementarnoj logici. I to su brojne situacije gde se zakon direktno krši, kao kad imamo postavljene vršioce dužnosti po nekoj političkoj liniji u javnim preduzećima ili ustanovama kulture, u zdravstvu, prosveti umesto da se sprovedu konkursi, kako je zapisano i u zakonima. To izađe na videlo obično kad se politički partneri posvađaju, kao što je sad ovaj slučaj sa Velimirom Ilićem, koji kaže: obećano mi je mesto direktora javnog preduzeća; to nije ispunjeno i on sad iznosi prljav veš.

Kako protiv političke korupcije?

- Suprotstavljanje političkoj korupciji se vodi kroz neke antikorupcijske mehanizme, kao što su kontrola finansiranja partija i izbornih kampanja, kontrola imovine i prihoda javnih funkcionera i službenika i uređeni procesu donošenja odluke (javne rasprave, lobiranje). U Srbiji neka pravila te vrste postoje, ali nisu ni dovoljno dobra niti se primenjuju u potpunosti. Rezultati u primeni tih propisa se traže i u procesu EU integracija, ali su nama bitni sve i da nikad ne uđemo u tu zajednicu država.

Fali li političke saglasnosti za sprečavanje i rešavanje krupne korupcije?

- Češće se koristi izraz politička volja, jer saglasnost bi podrazumevala da to neko drugi treba da radi. Ne, to političari i vlast treba da rade. A tu imamo dvostruke nevolje od političke volje. Prvo, što se politička volja pokazuje tamo gde ne bi trebalo da je bude i gde se mešaju bilo premijer, bilo ministri, bilo neki drugi iz političkih struktura u ono što bi trebalo da bude domen policije, tužilaštva, ponekad i sudova. S druge strane, političke volje nema da se reši ono što jeste iz nadležnosti vlade, a pogotovo skupštine. Skupština dobija izveštaje nezavisnih organa i imaju tamo preporuke i onda ništa ne urade da se tim povodom neko iz izvršne vlasti pozove na odgovornost. Ili, recimo, da Vlada sama donosi ili predlaže strategije koje posle ne poštuje.

Kako to izgleda na primeru običnog čoveka?

- Ljudi nekada ne samo da pristaju na korupciju nego je čak i proizvode, ali je pitanje koliko se i da li se na njih može svaljivati krivica. Ne mnogo, pošto oni to ponekad rade jer nemaju drugo realno rešenje. Građani imaju neke mogućnosti koje nedovoljno koriste, jer ponekad čak i ne pokušaju da urade stvari redovnim putem koji funkcioniše.

Da li je jedini garant da se korupcija smanji - bogato društvo?

- Redosled je obrnut. Moramo prvo rešavati korupciju da bismo postali bogato i uređeno društvo.

